

MUHBA OLIVA ARTÉS,

El centre d'història contemporània de Barcelona

Barcelona, 6 d'octubre de 2010

Ajuntament de Barcelona

MUHBA OLIVA ARTÉS

EL CENTRE D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA

UN ESPAI MUSEÍSTIC DE NOVA GENERACIÓ

MUHBA Oliva Artés ha de construir la mirada històrica sobre la ciutat i la metròpoli contemporània, des dels inicis de la manufactura al segle XVIII fins a principis del segle XXI, articulant-la de manera significativa amb les èpoques anteriors de la trajectòria de la ciutat. Dins de l'aposta del Museu d'Història de Barcelona de ser “**el mirall de la ciutat**”, MUHBA Oliva Artés es perfila com un dels grans espais articuladors del pla estratègic del Museu. La seva ubicació en una zona dedicada fins fa poc a d'altres activitats productives i el seu projecte innovador relacionen el nou centre amb la nova generació d'espais dels museus d'història de ciutat de diferents urbs europees, com ara Liverpool o Anvers.

MUHBA Oliva Artés ha de permetre així mateix relligar les seqüències sectorials de la història urbana contemporània expressades en altres espais patrimonials del MUHBA: Fabra i Coats, amb el centre d'interpretació del treball vora el sistema energètic (en obres), la Casa del Guarda al Park Güell, amb el discurs museològic ja renovat, Vil·la Joana, que s'ha de convertir en Casa Verdaguier de literatura i ciutat, els espais de la guerra i la postguerra al Refugi 307 i al complex de bateria antiaèria i barraquisme del Turó de la Rovira o la Casa de l'Aigua de Sant Andreu.

El projecte de recuperació de la fàbrica Oliva Artés com a centre divulgador de la tradició industrial de Barcelona vinculat al MUHBA, Museu d'Història de Barcelona, forma part dels acords adoptats entre el govern municipal amb el grup d'ERC amb motiu de la negociació dels pressupostos 2010.

UNA NOVA POLARITAT CULTURAL AL POBLENOU

MUHBA Oliva Artés és a mig camí entre Glòries i la centralitat urbana de la zona Fòrum, a l'epicentre del Poblenou. Una antiga àrea suburbial molt dinàmica en els darrers segles: va acollir els prats d'indianes al segle XVIII, va formar el major districte industrial de Barcelona des de mitjan segle XIX a mitjan segle XX i avui és un espai incorporat a la centralitat urbana dins de l'àrea de l'Eixample Cerdà, reinterpretada pel desenvolupament del districte 22@.

En ser un poderós element interpretatiu del desenvolupament de la metròpoli contemporània, el centre **MUHBA Oliva Artés** aspira a ser un pol d'atracció per als barcelonins i per al turisme. Aquest equipament museístic ha de contribuir així a la constitució d'una **àrea de nova centralitat cultural i patrimonial** a l'entorn del parc del Poblenou, on conflueixen la **Casa de les Llengües** i **Hangar** al veí recinte de Can Ricart, la futura fàbrica de la creació a **La Escocesa**, **Ca l'Alíer**, i tot un seguit d'altres elements del patrimoni industrial, amb el potencial suficient per contribuir a una visió més articulada i descentralitzada de la ciutat.

LA TRAJECTÒRIA DE LA BARCELONA CONTEMPORÀNIA COM A METRÒPOLI I COM A CAPITAL

Oliva Artés és l'espai del MUHBA que ha de permetre, amb una periodització pròpiament urbana, situar les vicissituds de la modernització barcelonina. Una modernització que té arrels profundes en els segles anteriors al desastre de 1714 –sense les quals difícilment la ciutat s'hagués pogut recuperar– i que transita per la manufactura del set-cents al ritme de les ciutats més dinàmiques d'Europa per desembocar en l'urbs fabril del segle XIX, redimensionada i reinventada en forma de gran ciutat amb l'Eixample de Cerdà, i en la metròpoli industrial i terciària i capital europea renovada en el difícil segle XX.

El nou centre no ha de ser tan sols un espai expositiu, sinó que ha de perfilar-se com un estímul per a la producció i difusió del coneixement sobre la Barcelona de la modernitat, des d'una perspectiva històrica que situï les tendències de llarga durada i les conjuntures de la ciutat entre les **grans urbs industrials** del continent; les bases de l'impuls, malgrat les crisis i els conflictes, d'una Barcelona capaç de projectar-se ja a partir de 1888 com a **capital d'una Catalunya renaixent** en una constant recerca de codis propis, com el modernisme.

MUHBA Oliva Artés ha d'incorporar, per tant, la inversió de perspectiva que es produeix amb l'esclat de les ciutats modernes, amb el pas d'una visió centrada de manera preferent en la ciutat central a una altra que incorpora també els nous creixements (humans, urbans, econòmics) i la vida a les **perifèries**, als suburbis, és a dir, els espais característics de l'expansió urbana contemporània i els reptes i dificultats urbanístiques, socials i polítiques que històricament el procés ha plantejat.

LA CONCRECIÓ MUSEOLÒGICA: TRAJECTÒRIA, CONJUNTURES I ENTORNS

El nou espai del MUHBA oferirà una visió integrada i comprensiva de les formes i ritmes del desenvolupament tècnic, social, econòmic i cultural de Barcelona. Aquesta visió s'organitzarà previsiblement en tres grans àrees (noms de treball provisionals) emmarcades per un pròleg, un intermedi i un epíleg.

1. **BCN** (*pròleg*): entrada multimèdia sobre la ciutat dels nostres dies que ajudi a situar els grans interrogants sobre la trajectòria històrica de la metròpoli industrial que l'ha generat. (Entrada, planta baixa).
2. **Trajectòria**: les grans tendències caracteritzadores de la llarga durada, amb una periodització específica de la història urbana barcelonina que permeti emmarcar els ritmes propis de la ciutat i entrelligar els diferents plans de la vida urbana, amb un discurs de síntesi recolzat en fets i objectes concrets, ex. el Seat 600 recentment lliurat al Museu. (Planta baixa).
3. **Conjuntures**: dissecció de temps curts, períodes relativament breus en què la massa crítica de canvis condueix a una nova situació, com ara les dècades de 1730, 1760/70, 1850, 1910, 1950 o 1990. També episodis de crisi de diferent signe, dels rebomboris del pa al bombardeig de 1842, de la Setmana Tràgica a la dècada de 1930 i la guerra civil, de la vaga de 1951 a la Transició a Barcelona. (Planta baixa / 1er pis).
4. **Europa** (*intermedi*): la modernització de les ciutats europees des de la industrialització vista des d'una perspectiva d'història comparada, en un espai autònom i amb materials de realitat virtual. (Primer pis).
5. **Entorns**: perspectives sectorials centrades en un espai i moment especialment rellevants, com ara base productiva (districte industrial Poblenou, amb remissió al projecte de centre d'interpretació del treball a MUHBA Fabra i Coats), educació i mobilitat social (escola Àngel Baixeras i un institut en els anys setanta), gènere (la història de la ciutat a la llum de la metamorfosi de l'espai de les cuines), conflictivitat urbana (espai públic i ordre social), elits (vicissituds d'alguna institució representativa), moviments urbans (moviment veïnal de Nou Barris) o la representació política (comportaments electorals en episodis especialment significatius). (Primer pis).
6. **Memòries, històries, historia...** (*epíleg*): a partir d'un ventall de genealogies i biografies de ciutadans barcelonins de diferent origen, edat i condició s'assajarà l'emsamblatge conceptual, sempre difícil, entre les vides privades i l'esfera pública, entre les memòries i la història, amb una àrea taller per proposar finalment al visitant els mètodes imprescindibles en l'assaig de situar la seva pròpia trajectòria familiar en el temps històric de les tres darreres generacions. (Espai de sortida, primer pis / planta baixa).

Cadascun dels elements del conjunt serà avalat per la signatura de reconeguts especialistes en els camps respectius i remetrà a un ampli repertori d'altres formats, en especial itineraris, web i publicacions.

UN PROJECTE BASAT EN LA RECERCA I EL RECICLATGE

La història dels segles més recents és, inevitablement, una història en construcció, que ha de poder mostrar múltiples perspectives tant conceptuals com museològiques.

El projecte MUHBA Oliva Artés s'ha treballat des de 2008 des de les Àrees de Projectes i de Programes del Museu, impulsant tant els estudis com les exposicions sobre aspectes a incorporar en el futur al nou espai del Museu. El MUHBA Oliva Artés compta amb el suport del teixit cultural i social del Poblenou i altres barris del front marítim oriental i de diverses institucions universitàries, com la càtedra d'Història Econòmica i altres departaments de la Facultat d'Història de la UB, o l'Institut Jaume Vicens Vives. Abans d'acabar l'any 2010 s'haurà constituït el consell científic del projecte, format sobretot pels investigadors i professors que ja hi col·laboren.

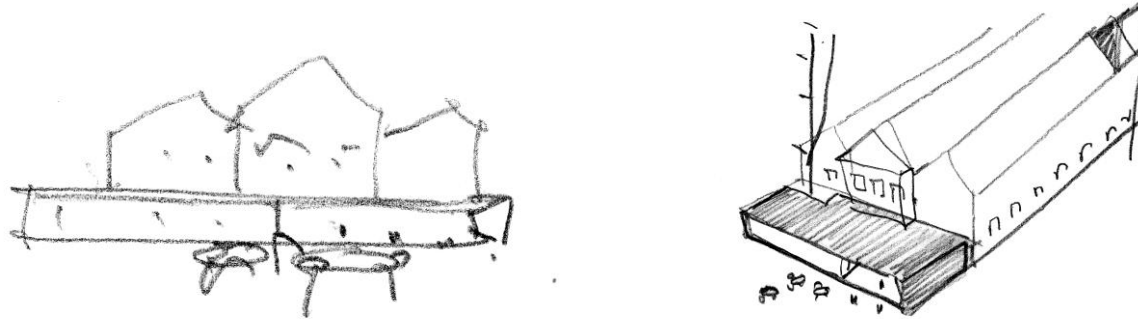
Entre les apostes del Museu vinculades al projecte MUHBA Oliva Artés cal destacar les exposicions “Barraques. La ciutat informal”, “Barcelona connectada. Ciutadans transnacionals”, “Modernització i romanticisme. Els Jocs Florals”, “Cerdà i Barcelona. La primera metròpoli, 1853-1897” i les properes “Ja tenim 600. Innovar en la dècada de 1950”, “La revolució de l'aigua” o, per posar un últim exemple, “Representacions urbanes. La ciutat des de la perifèria”.

Així mateix, l'articulació de la trajectòria de Barcelona en el marc d'una visió europea comparativa ha esperonat la creació, promoguda pel MUHBA, de la **City History Museums and Research Network of Europe**. La xarxa tindrà seu a Barcelona i es constitueix formalment aquest mes d'octubre, amb els directors dels museus i institucions d'història urbana de 18 ciutats europees.

MUHBA OLIVA ARTÉS

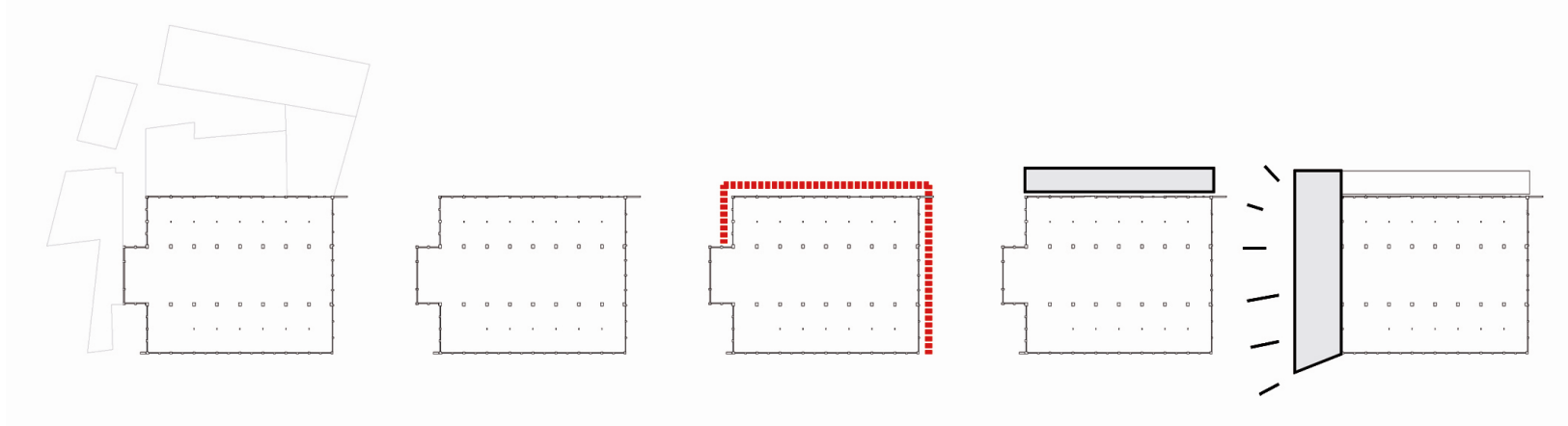
Projecte arquitectònic de l'estudi BAAS Jordi Badia

“Un projecte que presenta una manera nova d'intervenir en el patrimoni industrial, posant en valor l'espai interior més que no les façanes.
Un espai tremendament contemporani que no renuncia a donar importància a l'arquitectura industrial original” **Jordi Badia**

UN EDIFICI EN UN PARC

El fet de què l'edifici quedi al mig d'un Parc, demana que s'obri completament en planta baixa. Al voler respectar l'arquitectura existent i no voler retallar-la, es decideix crear un segon **cos afegit** que serà un gran **porxo**, que s'obrirà al jardí amb un gest de braços oberts. En aquest cos s'hi ubicarà l'accés al museu, les oficines i el quiosc.

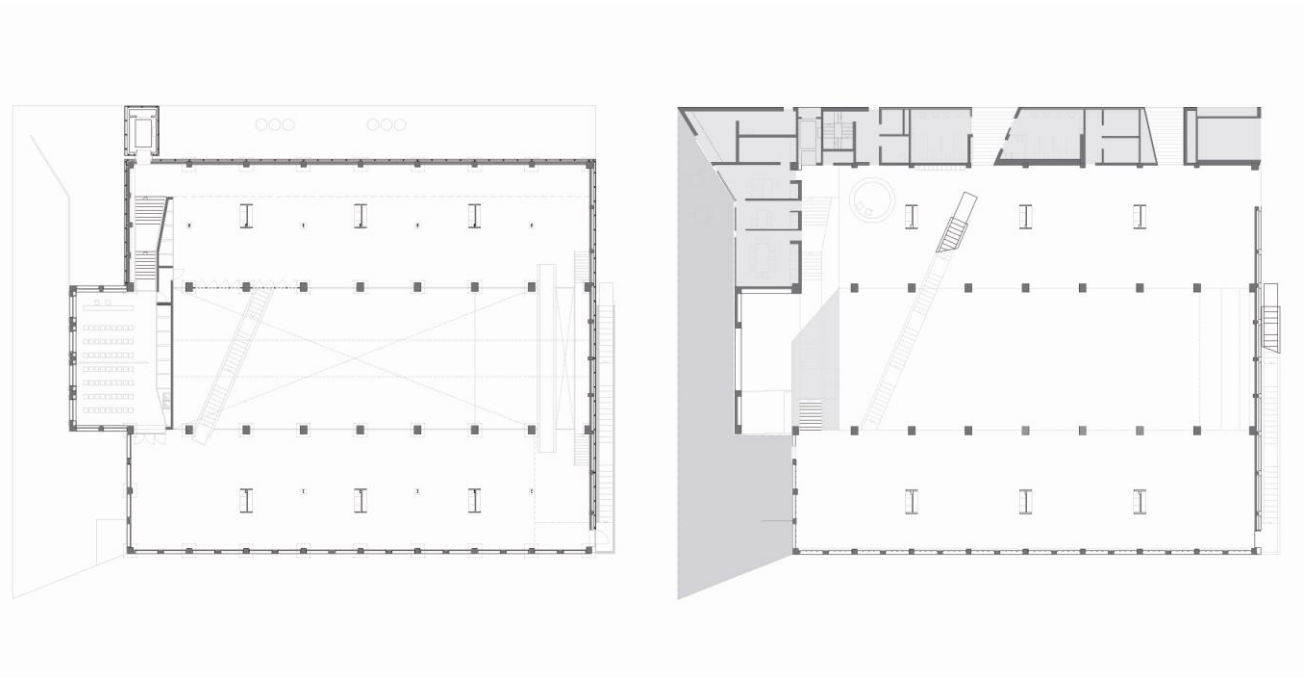
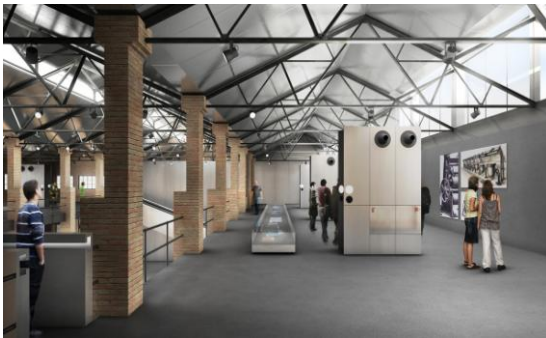

ESPAI INTERIOR

El valor més remarcable de la nau OLIVA ARTÉS és el magnífic **interior de parets de maó manual i planta basilical**. L'espai és d'una gran bellesa, comparable a l'interior d'una església.

El projecte es proposa com a principal objectiu respectar completament aquest espai i convertir-lo en el protagonista, a diferència de moltes rehabilitacions que posen més interès en les façanes que en els interiors.

Per aquest motiu, es deixa tot l'interior intacte i es construeix una **nova nau en planta baixa que allotjarà els serveis**.

MATERIAL

Totes les noves actuacions s'executaran amb un sol material per tal de què el visitant pugui distingir molt fàcilment el que és nou del que és vell. Aquest material serà el **ferro galvanitzat**, com a material de referència en el desenvolupament industrial. **Els cossos afegits, els paviments, les parets, la coberta...** tot amb un sol material.

ASCENSOR

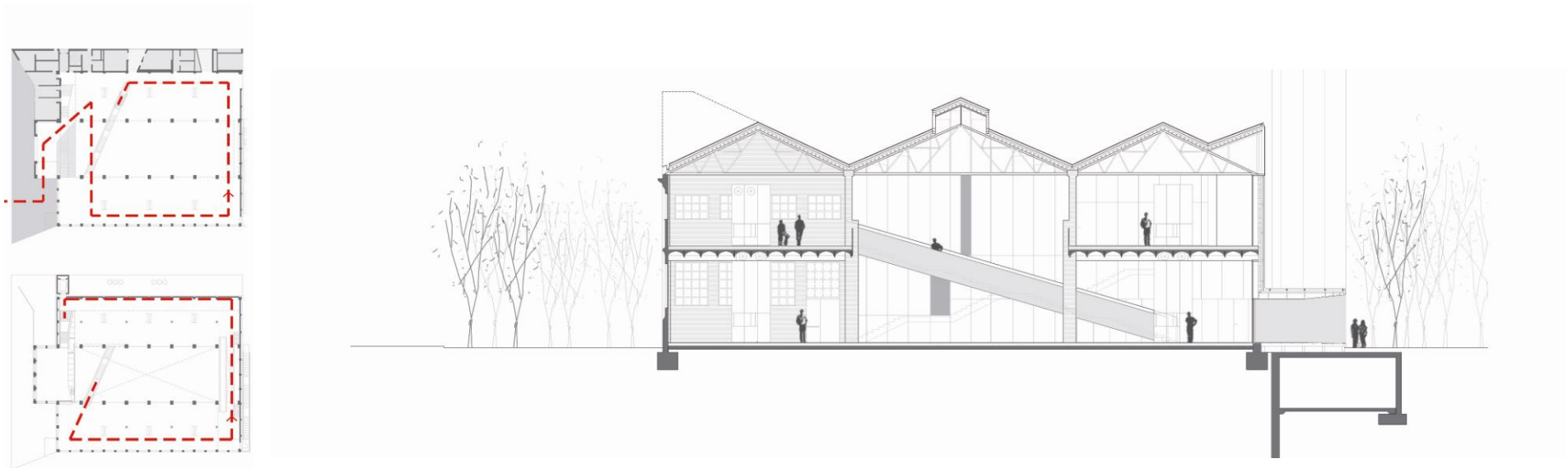
Per tal de no malmetre l'interior, l'ascensor s'ubica també a l'exterior i suposarà un element de contrapunt vertical que evocarà les antigues **xemeneies**. Aquest element permetrà penjar lones de comunicació de les activitats del Museu.

RECORREGUT

L'element protagonista de l'interior serà una **escala de ferro**, col·locada al mig del gran espai a doble alçada. L'escala es col·loca inclinada respecte les directrius de l'edifici i es convertirà en element important de la imatge del Museu.

La segona escala (de baixada) es col·loca de manera intencionada per tal de construir **un recorregut continu** sense marxa enrere i apareix oculta fins que el visitant acaba el recorregut de la planta primera.

COBERTA

La coberta, construïda amb el mateix ferro, es doblega com papiroflèxia per aconseguir llum natural a l'interior.

FAÇANA PERE IV

La façana de Pere IV es rehabilita i es deixa en el seu estat original. És la façana que té un millor estat de conservació.

Les façanes que han aparegut noves, resultat d'haver enderrocat els cossos annexes, es folraran amb el mateix ferro que construeix tota la intervenció.

EXTRACTE DE LA MEMÒRIA DEL CONCURS ARQUITECTÒNIC

L'antiga xarxa de complexes industrials que al llarg del s.XX ha caracteritzat el Poblenou es reconverteix en una xarxa d'equipaments culturals vinculats, en moltes ocasions, a espais verds. L'entorn immediat en el que s'emplaçarà la nova seu del MUHBA és el Parc Central del Poblenou.

L'espai que acollirà la nova seu del MUHBA, l'antiga nau-taller d'Oliva Artés, és un dels edificis més emblemàtics del passat industrial del Poblenou. Aquest edifici s'ha de transformar en un contenidor cultural capaç de mostrar la potència del propi espai i d'atreure els visitants de forma suggerent. Interiorment alliberem l'espai de la nau-taller per tal de potenciar la seva estructura basilical i d'aconseguir la màxima flexibilitat i llibertat expositiva possible.

Exteriorment proposem un porxo d'accés com element de transició entre el parc i el museu. Aquest porxo es concep com un element propi del parc que es lliga de forma directa amb la nau-taller per tal de rebre els visitants. El porxo recull al visitant i el prepara per iniciar el ritual d'accés a l'interior del museu. També es converteix en la terrassa per l'eventual espai de cafeteria que podria tenir el centre i es perllonga al llarg de la façana oest com a cos de serveis del museu.

El material amb que pensem les noves intervencions és la xapa de ferro. Aquest material configura les noves actuacions exteriors (porxo, annex de serveis, façanes i cobertes) al temps que penetra a l'interior de la nau-taller amb la materialització dels nous elements (escales, recepció, suport d'exposicions). L'ús d'aquest material ens permet establir un vincle directe amb el passat industrial i metal·lúrgic de l'Oliva Artés.

Proposem un sistema d'instal·lacions que penetra a través del bloc de serveis annex a la nau oest i es distribueix pel terra de planta baixa. A partir d'aquesta distribució generarem una xarxa regular de muntants on es concentren totes les instal·lacions necessàries.

MUHBA OLIVA ARTÉS

Superfície

Construïda interior: 3.283,13 m²

Construïda amb Porxada : 3.412,54 m²

Termini

FASE 1. SANEJAMENT I CONSOLIDACIÓ DE L'EDIFICI

Febrer 2011 – 3er Trim. 2011

FASE 2. REFORMA I ADEQUACIÓ DE L'EDIFICI

3er Trim. 2011 a 4art Trim. 2012

Arquitectura Jordi Badia

Cap de Projecte Victoria Llinares

Col·laboradors Albert Duque, Álvaro Gutiérrez, Mercè Mundet

Estructures BOMA

Instal·lacions PGI engineering

Amidaments i Pressupost FCA Forteza Carbonell Associats

Infografia: SBDA Saida i Benet Dalmau

El projecte MUHBA Oliva Artés ha comptat amb el suport de Repsol, empresa membre del Cercle del Museu d'Història de Barcelona, així com amb la contribució de l'Administració General de l'Estat -Ministeri de Cultura-, a instància del Consell Econòmic i Social de Barcelona.

JORDI BADIA, BAAS

Jordi Badia, Arquitecte per l'ETSAB, funda l'estudi **BAAS** l'any 1994 des del qual desenvolupa projectes d'urbanisme, arquitectura i disseny d'interiors. Combina la seva activitat professional amb l'acadèmica, a escoles com ELISAVA, ETSAB, UIC i ETSAB (UPC) on imparteix classes com a professor associat de l'assignatura de Projectes des de 1994.

Els projectes de l'estudi han rebut nombrosos premis i distincions sent finalista dels premis FAD en 10 ocasions i destacant el premi Ciutat de Barcelona 2009 per el Museu Can Framis de Barcelona. Aquest any, 2010, és finalista dels premis FAD amb el Museu Can Framis en arquitectura i amb la casa CP en interiorisme, així com també és finalista del 6º Premi Europeu de Paisatge Rosa Barba.

Entre les obres més importants de l'estudi es poden destacar: el Tanatori de León, la casa CH, l'escola Ferrer i Guàrdia de Granollers, el Palau de Justícia de Sant Boi i el Museu Can Framis en el 22@ de la Fundació Vila Casas a Barcelona.

En aquests moments s'estan desenvolupant diferents projectes com la seu del Barcelona Supercomputing Center BSC, edifici de 13.000m2 de superfície que allotjaran el segon gran computador en el campus nord de la UPC, el nou edifici consistorial per l'Ajuntament de Montroig del Camp, la nova seu del MUHBA a Barcelona i una torre d'11 plantes al 22@ que allotjarà 68 vivendes socials, així com diversos projectes d'escoles, centres de salut i habitatge social.

Institut de Cultura de Barcelona
Oficina de premsa

La Rambla, 99. 08002 Barcelona

Telèfon **933 161 069**

Correu electrònic: premsaicub@bcn.cat

Disposeu del dossier i imatges

a la web de premsa www.bcn.cat/cultura/premsa

Projecte Arquitectònic:

BAAS Jordi Badia

Contacte: Marta Poch

Telèfon 93 3580111

Correu electrònic: comunicacion@jordibadia.com